

Inkompetent skattepolitik

Egentligen är det ganska underligt hur många fördomar som grasserar i den svenska skattedebatten. Den är provinssiell. Den silar mygg och sväljer kameler. Den sitter fast i gamla hjulspår. Sällan har detta framkommit tydligare än när finansminister Sträng offentliggjorde sin skattereform den 20 april och de äntligen färdiga direktiven till den nya parlamentariska skatteutredningen.

Återigen tvingas man konstatera den ringa vikt regeringspartiet lägger vid den ekonomiska tillväxten i samhället. Istadigt vägrar man inse att den framtida skattepolitiken — liksom den ekonomiska politiken i stort — inte primärt är en fördelningspolitisk fråga utan en fråga om hur man skall kunna öka de gemensamma resurserna. Detta är avgörande för möjligheterna att höja den enskildes privata köpkraft och samtidigt förbättra statens och kommunernas offentliga service. En skattepolitik utan denna målsättning skapar stagnation i samhällslivet. Det är endast genom en tillväxtstimulerande politik som man också kan ge de sämst ställda i samhället kontinuerliga standardökningar. Det är realistiskt att tro att detta är genomförbart, om ekonomin står och stampar på samma fläck. Varaktiga och i folkopinionen förankrade förbättringar till de lågavlönade, de sjuka, handikappade och gamla måste tas av den gemensamma kassans tillväxt. Några andra alternativ, t ex att ytterligare pungslå akademiker och tjänstemän, finns inte.

I mars månad publicerade en arbetsgrupp inom Moderata Samlingspartiet ett

förslag till nytt skattesystem. Där skjuter man in sig på tillväxtproblemen. En skatteomläggning måste, framhålls det med rätta, stimulera enskilt sparande samt arbetsvilja och initiativförmåga. En med en procent ökad tillväxttakt årligen ger staten år 1977 närmare 5 miljarder högre inkomster. Höjs tillväxttakten — i fjol så låg som cirka 0,5 procent — med 2 procent per år, ökar statens resurser under samma tidsperiod med närmare 10 miljarder kr. Detta visar vilka väldiga vinster som går att göra med en dynamisk och expansiv ekonomisk politik.

En sådan förutsätter dock en radikal omläggning av skattesystemet. Marginalskatterna och skatteprogressiviteten måste reduceras. Moderatgruppen hävdar att skatten på löneökningar normalt inte bör överstiga 45 procent. Den bör alltså komma i nivå med jämförbara länders. I så fall stimuleras både sparviljan och lusten till initiativ. Nu, när marginalskatterna för inkomster kring 30—35 000 kr ligger på 60 procent eller mer, hämmas den enskildes arbetslust. Han drivs istället mot ökad självhushållning eller till att taga ut sin standardhöjning i form av mera fritid, och vem vill förebrå honom för det?

Ifråga om det totala skattetrycket ligger Sverige internationellt sett på en föga hedrande topplats. Det är naturligtvis angeläget, att vårt skattesystem inte alltför mycket avviker från det i länder, med vilka våra kontakter oavbrutet ökar — alldeles oavsett vilken form vår anknytning till den gemensamma marknaden sedan får. Ändå har regeringen låtit skattetrycket löpa i

riktning mot en allt större nationell isolering. Det blir inte alldeles enkelt att vrida den utvecklingen rätt igen.

Mot inte minst den bakgrunden är det beklämmande att taga del av de strängska direktiven till skatteutredningen. Finansministern har uppenbarligen gett upp — någon sänkning av det totala avgifts- och skatteuttaget är sannolikt otänkbar under överskådlig tid, heter det i en formulering som andas fullkomlig målomedvetenhet. Därför får inte utredningen syssla med detta problem. Inte heller den skatteballong, som begåvade en arbetstyngd riksdag med i slutet av dess vårsession, innebär någon reell skattesänkning. Den innehåller bara en viss omfördelning av skatteuttaget. För de flesta går det möjligen ihop men inte mer, och för många betyder det en sänkt levnadsstandard. Det är visserligen i princip bra om den indirekta skatten ökar på den direkta bekostnad. Men priserna ligger nu så högt, att en sådan åtgärd har blivit en andrahandsfråga. Den springande punkten är och förblir hur det totala skattetrycket skall kunna sänkas.

Det problemet är likväl den nuvarande regeringen oförmögen att angripa. Också en annan inskränkning är inbakad i direktiven till utredningen. Den tillåts inte utreda frågan om en indexreglering av skatteskalorna. Därmed har hr Sträng de facto gett grönt ljus för nya skattehöjningar genom inflationen, vilken som bekant alltid är att lita på i detta avseende.

Denna inställning är en ren utmaning mot bl a de stora tjänstemannagrupperna. Från TCO-håll har understrukits, att skattestrycket i kombination med inflationen i praktiken omöjliggjort för de flesta att höja sin privata standard genom löneökningar, vilka ligger inom ramen för den samhällsekonomiska balansen.

Dubbelmoralen i regeringens skattepolitik visar sig även på andra sätt. Överenskommelsen med kommunerna om att dessa inte skall höja skattesatserna de närmaste åren utom undantagsvis och då med högst en krona måste förutsätta att staten inte ålägger kommunerna nya utgifter. Inte desto mindre innebär den i vårriksdagens slutskede genomdrivna fördubblingen av löneskatten avsevärt ökade kostnader för dem.

I den moderata arbetsgruppens skatteförslag poängteras att en sänkning av marginalskatterna ner emot 45 procent skulle kosta ungefär 5 miljarder kr. Samtidigt skulle dock tillväxttakten i ekonomin öka, varigenom reformen delvis finansierar sig själv. Denna viktiga aspekt förbigick de socialdemokratiska kommentatorerna. Istället ropade de i högan sky att arbetsgruppen inte talat om varifrån de 5 miljarderna skulle tagas. De efterlyste med andra ord en skuggbudget. Men när begärde de sist en skuggbudget av exempelvis en offentlig utredning, som råkat föreslå någonting som kostar pengar?